

01/07/2024

077-5006206

ת. 052-6885006

משפט חוזר - כלי לתיקון הרשעות שווא בישראל

בכל מערכת משפט, מקצועית ויעילה ככל שתהיה, קורות טעויות. גם שופטים מיומנים והגונים, הממלאים את תפקידם ביושר, במקצועיות וללא משוא פנים, הם לפני ואחרי הכול בני אדם, וטעויות אנוש הן תופעה שלא ניתן להימנע ממנה. כדי שמערכת המשפט תוכל לתקן טעויות ועוולות, וכדי שאזרחים שנגרם להם עוול יוכלו לטהר את שמם ואף לקבל פיצוי על שנות מאסר שריצו ללא הצדקה, קיים הליך משפט חוזר. עו"ד אסף דוק מסביר במאמר הבא מהו משפט חוזר, באילו מקרים בית המשפט יאפשר משפט חוזר לאדם שהורשע בפלילים ולמי פונים במטרה להגיש בקשה למשפט חוזר.

משפט חוזר - שני צדדים למטבע

הנזק שנגרם למי שמורשע שלא בצדק הוא היקפי וכבד, החל מפגיעה בשמו הטוב ובעתידו המקצועי, וכלה בפגיעה בחירותו כאשר מדובר בעונש מאסר. מבחינה זו, הרי זה הכרחי שתהיה פרוצדורה של משפט חוזר, שיוכל לנקות את שמו הטוב של אדם חף מפשע, ולהשיב לו את כבודו וחירותו.

יחד עם זאת, חשוב לשמור על מה שמכונה 'עקרון סופיות המשפט', על פיו פסק דין צריך להיתפס כהחלטה שלא ניתן לשנותה, בכדי להעניק לפסקי דין תוקף ויכולת הרתעה, אחרת יעילותה של מערכת המשפט מוטלת בספק.

כדי לאפשר למערכת לתקן עוולות שנגרמו ויחד עם זאת לשמור על יכולת הרתעה, הוצבו תנאים ספציפיים שבהתקיימם ניתן לקיים משפט חוזר.

התנאים לקיום משפט חוזר על פי סעיף 31(א) לחוק בתי המשפט

סעיף 31 לחוק בתי המשפט קובע את התנאים לקיומו של משפט חוזר. על פי סעיף 31 לחוק בתי המשפט, רשאים נשיא בית המשפט העליון, המשנה לנשיא, או שופט בית המשפט העליון להורות על קיום משפט חוזר בתיק פלילי שנתקבל בו פסק דין חלוט. המשפט החוזר יתקיים בבית המשפט העליון או בית משפט מחוזי, אם התקיים אחד מהתנאים הבאים:

- אחת הראיות התבררה כבלתי אמינה, בין אם שקרית או מזויפת, ובהיעדר אותה ראייה לא היה הנאשם מורשע.
- התגלו ראיות חדשות, או מידע חדש, אשר יש בהם כדי לשנות את תוצאת המשפט.
- הורשע באותה עבירה אדם נוסף, אשר במהלך משפטו התברר כי הנאשם שהורשע קודם לכך בביצוע העבירה, (דהיינו - הנאשם אשר מבקש לקיים משפט חוזר), כלל לא ביצע אותה.
- קיים חשש ממשי שנגרם לנאשם עיוות דין.

01/07/2024

077-5006206

052-6885006

שינויים שחלו בסעיף 31 לחוק בתי המשפט במהלך השנים

האפשרות לקיים משפט חוזר הייתה קיימת בסעיף 31 לחוק בתי המשפט מאז חקיקתו בשנת 1957. מלכתחילה נקבעו שלושה תנאים לקיומו של משפט חוזר, כאשר התנאי העוסק בראיות ומידע חדש קבע כי מדובר בראיות שלא היו ידועות ושלא היה ניתן להשיגן בעת המשפט הראשון, והתנאי העוסק בעיוות הדין לא היה קיים. בעקבות מסקנות ועדה בראשותו של השופט אליעזר גולדברג נוסף בשנת 1996 לרשימת התנאים בסעיף 31(א) התנאי הרביעי, העוסק בעיוות הדין. כמו כן, הוסרה הדרישה שראיות חדשות יהיו אך ורק כאלו שלא היו ידועות ולא ניתן היה להשיגן בעת קיום המשפט.

טרם התיקונים האלו לסעיף 31(א), התקבלו בישראל 3 בקשות בלבד לקיום משפט חוזר, ומאז התיקון נתקבלו למעלה מעשרים בקשות לקיום משפט חוזר. בשנה נתונה מתקבלות כעשרים וחמש בקשות לקיום משפטים חוזרים, רובן נדחות על ידי בית המשפט.

בשנת 2001 נוסף תיקון לסעיף 31 לחוק בתי המשפט, לפיו רשאים נשיא בית המשפט העליון, סגנו, או שופט בית המשפט העליון לזכות נאשם ללא קיום משפט חוזר, אם מתקיים אחד התנאים למשפט חוזר, אך נסיבות העניין אינן מצדיקות קיום משפט חוזר. החלטה זו יכולה להתבצע בכפוף להסכמת היועץ המשפטי לממשלה.

בשנת 2001 נוסף תיקון 18(א)(9) לחוק הסנגוריה הציבורית, על פיו הוסמכה הסנגוריה הציבורית לייצג נידונים בבקשות למשפט חוזר. ייצוג על ידי הסנגוריה הציבורית מתאפשר במידה והסנגור הציבורי קובע שעל פי נסיבות המקרה יש מקום להגיש את הבקשה. בעקבות התיקון הוקמה בסנגוריה הציבורית מחלקה ייעודית לנושא - מחלקת משפטים חוזרים.

הגשת בקשה למשפט חוזר

עד שנת 2004 ניתן היה להגיש בקשה למשפט חוזר רק באמצעות פנייה ליועץ המשפטי לממשלה, אשר בהתקיים התנאים הנדרשים, היה מעביר את הבקשה לטיפולו של בית המשפט העליון. עד לתיקון של 2004, היועץ המשפטי לממשלה היה מי שהשיב לבקשות.

בשנת 2004 נוסף תיקון לתקנות המשפט החוזר, לפיו ניתן להפנות את הבקשה למשפט חוזר ישירות לבית המשפט העליון. בעקבות תיקון נוסף שהרחיב את מעגל בעלי התפקידים המוסמכים לתת מענה לבקשות, היועץ המשפטי לממשלה האציל את סמכות הטיפול במשפטים חוזרים למנהל המחלקה הפלילית בפרקליטות המדינה. בעקבות זאת, הגוף המטפל במשפטים חוזרים בישראל היום הוא פרקליטות המדינה.

בקשות למשפט חוזר נידונות על ידי שופט בית משפט עליון יחיד, אשר בסמכותו לדחות או לקבל את הבקשה. אם הבקשה מתקבלת והיועץ המשפטי לממשלה אינו מאשר זיכוי, יתקיים משפט חוזר בבית המשפט העליון, או בבית משפט מחוזי.

01/07/2024

077-5006206

ת. 052-6885006

ניתן להגיש בקשה לקיום משפט חוזר באמצעות עורך דין פרטי, או לפנות למחלקה למשפטים חוזרים בסנגוריה הציבורית. כמו כן, ניתן לפנות לקליניקת החפות של האוניברסיטה העברית. פניות לסנגוריה הציבורית ולקליניקת החפות אינן כרוכות בתשלום, הטיפול בפניות לקליניקת החפות מבוצע על ידי סטודנטים למשפטים באוניברסיטה העברית, המונחים ומודרכים על ידי עורך דין ומנחה אקדמי. פנייה לעורך דין פרטי כרוכה בתשלום, אך מבטיחה לפונה טיפול מקצועי, מיומן ומסור.

פיצוי בעקבות משפט חוזר

בנוסף לזיכוי וטיהור שמו של הפונה, זכאי מי שהורשע הרשעת שווא אשר בוטלה במשפט חוזר לפיצוי כספי על מידת הנזק שנגרמה לו. הנזק שנגרם למי שהורשע הרשעת שווא הוא הן נזק ממוני, כמו פגיעה ביכולת ההשתכרות של הנאשם, והן נזק שאינו ממוני, כמו שלילת חירותו במידה והעונש כלל עונש מאסר, פגיעה בשמו הטוב וכן הלאה. הפיצוי הכספי לנאשם שווא יכלול הערכות של מיני הנזק השונים שנגרמו לו.

מספר קטן יחסית של בקשות למשפטים חוזרים

בישראל מוגשות ומאושרות מעט בקשות למשפטים חוזרים, יחסית לגודל אוכלוסיית האסירים, והסיבה לכך נעוצה במספר גורמים:

□ חסרונו של מוסד חיצוני לפרקליטות, בעל סמכות לאיתור וביטול הרשעות שווא. למרות הסמכות שניתנה לסנגוריה הציבורית - אין מדובר בגוף עצמאי בעל סמכויות, יתירה מכך - נוצר מצב בו אותו הגוף שהרשיע את הפונה הוא הגוף שאמור לטפל בביטול הרשעה כוזבת.

□ קיים קושי באיתור חומרי ראיות לאחר המשפט, כיוון שמוצגים רבים מושמדים עם תום המשפט. כמו כן לא קיימות תקנות המסדירות את הזכות לעיין בחומרים לאחר הרשעה.

□ קיימים קשיים משפטיים ומעשיים באיתור עדים ובפנייה אליהם בערוצים רשמיים, כך שנותר לפונה לנסות ולפנות אל עדים בצורה שאינה רשמית, והוא תלוי בנכונותם של העדים לסייע לו.

חשיבות איכות הייצוג המשפטי בהתמודדות עם משפט חוזר בהליך פלילי

כפי שנאמר בראשית המאמר, כל מערכת משפט, מקצועית והגונה ככל שתהיה, מועדת לטעויות. משפט חוזר הוא כלי בידי המערכת להשיב את הצדק על כנו. ביטול הרשעות כוזבות הוא אינטרס של המערכת כולה, ובוודאי של מי שנמצאו אשמים שלא בצדק. נעשה לכם עוול? הואשמתם והורשעתם לשווא? בידכם לבקש משפט חוזר בכדי לבטל את ההרשעה הכוזבת ולעשות עם עצמכם צדק. כדי להגיש בקשה למשפט חוזר, יש לפנות לעורך דין מיומן ומנוסה בתחום הפלילי בכלל ובתחום משפטים חוזרים בפרט.

01/07/2024

077-5006206

052-6885006

משרדנו מספק ייעוץ וייצוג משפטי לחשודים ונאשמים בהליכים פליליים, לרבות אנשים המתמודדים עם משפט חוזר, מזו תקופה ארוכה ובכך שומר נאמנה על הזכויות והאינטרסים שלהם תוך לחימה עיקשת, רציפה ובלתי מתפשרת במנגנונים השונים עד לכיבוש היעד לשביעות רצונם. במידה והנך רוצה לבחון אפשרות של הגשת בקשה למשפט חוזר - פנה ללא דיחוי להתייעצות עימנו בטלפון **052-6885006** או השאר פרטים ונשמח לסייע ולהציע לך מענה ופתרונות מקצועיים בהתאמה אישית. הפניה אינה כרוכה בהתחייבות כל שהיא מצדך. סודיות מלאה מובטחת.